

Prof. zw. dr hab. Edward Urbańczyk
Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania
Uniwersytet Szczeciński

Szczecin, 28.08.2016r.

RECENZJA

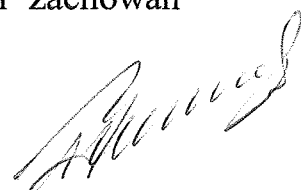
Rozprawy doktorskiej mgr Tomasza Felczaka nt. „Ocena strategii płynności finansowej w gospodarstwach rolniczych” napisanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Mirosława Wasilewskiego, Szczecin 2016, str. 257.

W przekazanej mi do oceny rozprawie doktorskiej mgr Tomasza Felczaka zgodnie z ustawą o tytule naukowym i stopniach naukowych jako główne kryterium tej oceny przyjąłem wkład Doktoranta w rozwój reprezentowanego przez niego dyscypliny naukowej oraz następujące kryteria naukowe:

- 1) Umiejętność postawienia problemu naukowego i sformułowanie celów badawczych
- 2) Sposób prowadzenia wywodu naukowego w tym dobór i kompletność argumentów oraz adekwatność wyprowadzonych na tej podstawie wniosków
- 3) Nowość i oryginalność uzyskanych wyników
- 4) Kompozycja (układ i konstrukcja) pracy
- 5) Jakość przekazu myśli przez Autora (język, zwięzłość, prostota i przejrzystość wywodu).

1. Ogólna charakterystyka rozprawy doktorskiej

Opiniowana rozprawa doktorska stanowi głębokie, wnikliwe i wartościowe studium poznawcze dotyczące funkcjonowania i zachowań

gospodarstw rolniczych, które we współczesnej globalizującej się gospodarce są specyficznym połączeniem przedsiębiorstw produkcyjnych i gospodarstw domowych podlegających sztywnym regułom i prawidłowościom kształtowanych przez czynniki zewnętrzne. Samofinansowanie działalności podmiotów rolniczych oraz uzyskanie przez nie odpowiedniej stopy rentowności z zainwestowanego kapitału są wręcz niemożliwe do realizacji w sytuacji braku płynności finansowej w tych podmiotach. W długim przedziale czasu szanse rozwojowe i możliwość konkurencyjności na globalnym rynku zapewnią sobie tylko te podmioty rolnicze, które lepiej i skuteczniej dostosują skalę i strukturę produkcji oraz koszty wytwarzania a także strategię zarządzania w tym zwłaszcza strategię dotyczącą zarządzania finansami.

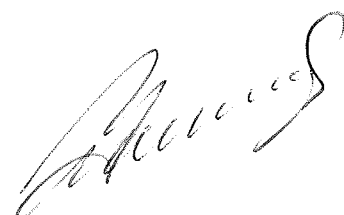
Recenzowana rozprawa stanowi kompleksowe opracowanie dotyczące wyboru i zastosowania różnych wariantów strategii zarządzania płynnością finansową w gospodarstwach rolniczych o różnym stopniu ich wielkości, wypełniając w sposób zadowalający lukę we współczesnym piśmiennictwie ekonomicznym w tym zakresie. Problematyka badawcza rozprawy jest bez wątpienia ważna, aktualna a przy tym interesująca zarówno z teoretycznego jak i praktycznego punktu widzenia. Za silną stronę rozprawy uznaję prawidłowo sformułowany i zgodny z treścią tytuł rozprawy. Autor trafnie określił cele pracy oraz precyzyjnie postawił hipotezy badawcze. Sformułowanie tematu jak również postawione cele pracy stworzyły możliwość prowadzenia wielowątkowych badań i analiz. Układ i zawartość treściowa pracy postawiły przed doktorantem szczególne wymagania związane z wysokim przygotowaniem merytorycznym z zakresu kilku dziedzin: mikroekonomii w tym z zakresu ekonomiki rolnictwa w powiązaniu z innymi ekonomikami szczegółowymi, makroekonomii, finansów i statystyki, oraz z zakresu zarządzania.

Warstwa teoretyczna rozprawy doktorskiej przedstawia i systematyzuje poglądy zawarte w literaturze przedmiotu. W pracy została zaprezentowana rzetelna dokumentacja bibliograficzna i faktograficzna. Pozytywnie należy ocenić także sposób przyjęcia przez Autora i krytyczną analizę dotychczasowego opublikowanego dorobku naukowego wykorzystanego w zakresie tematu rozprawy doktorskiej.

2. Umiejętność postawienia problemu naukowego i sformułowanie celów badawczych

Problem naukowy stanowiący przedmiot recenzowanej rozprawy doktorskiej jest bardzo interesujący od strony teoretycznej, o dużej randze aplikacyjnej, osadzony głęboko w otaczającej nas rzeczywistości, oryginalny i bardzo pracowity przy jego realizacji. Ponadto stanowi duże wyzwanie ze względu na jego zakres. Obejmuje bowiem kwestie wymagające rozległej i zarazem bardzo szczegółowej wiedzy, jej syntezy i łączenia wątków zakresowych o różnym charakterze. Doktorant bez wątplenia porusza się swobodnie w tej problematyce, a dodać należy że stosunkowo niewiele jest literatury z tego zakresu. Fakty te świadczą o umiejętności właściwego wyboru tematu rozprawy, pozycjonowania i postawienia prawidłowo problemu naukowego zawartego w pracy. Cele badawcze-zarówno główny jak i cząstkowe zostały w recenzowanej pracy doktorskiej sformułowane jasno i precyzyjnie. Szczegółowo zostały one przedstawione we wstępie rozprawy łącznie z dokładnie wyznaczonymi zadaniami badawczymi. Sformułowane również we wstępie hipotezy badawcze wynikają z przyjętych w pracy celów naukowo-aplikacyjnych.

3. Sposób prowadzenia wywodów w tym dobór i kompletność argumentów, adekwatność wyprowadzanych na tej podstawie wniosków

Recenzowaną rozprawę doktorską cechuje duża rzetelność warsztatu badawczego Doktoranta a także erudycja i Jego wiedza. Pozwoliło to na uporządkowanie wielu dotychczas niejasnych czy nieprecyzyjnych kwestii metodologicznych z zakresu zarządzania płynnością finansową w odniesieniu do strategii konserwatywnej, umiarkowanej oraz agresywnej w podmiotach gospodarki rolniczej. Doktorant przedstawił założenia metodologiczne tych strategii i wskazał ograniczenia dotyczące ich aplikacji w dziedzinie rolnictwa. W pracy można spotkać powtórzenia i nie poprawione błędy maszynowe, których jest mało w stosunku do objętości pracy i nie wpływają one na poziom merytoryczny rozprawy.

4. Nowość i oryginalność rozprawy doktorskiej

Recenzowana rozprawa jest obszernym opracowaniem, które ujmuje wiele wątków w tym w szczególności aplikację teorii analizy finansowej do badania płynności finansowej w polskich gospodarstwach rolniczych. Szkoda, że Doktorant nie porównał tych zagadnień w rozwiniętych krajach Unii Europejskiej skąd pochodzą przecież istotne źródła finansowania polskich gospodarstw. Ciekawym byłoby np. porównanie zachowań podmiotów rolniczych i ich właścicieli w odniesieniu do małych, średnich i dużych gospodarstw w różnych krajach UE.

Znaczącym osiągnięciem Doktoranta jest natomiast przeprowadzenie badań w odniesieniu do strategii płynności finansowej konserwatywnej, umiarkowanej i agresywnej. W efekcie tego zostały przeprowadzone szerokie badania, które mogą być przydatne do konstruowania przepływów finansowych w podmiotach

sektora rolnego w Polsce. Interesujące jest również zastosowanie w pracy różnych modeli statystycznych opartych na podłożu probabilistycznym, jak również wykorzystanie metod ankietowych i ich zweryfikowanie na gruncie praktycznym.

5. Kompozycja (układ i konstrukcja) pracy

Kompozycje układu i konstrukcji rozprawy doktorskiej wyznaczają przyjęte cele oraz zakres tematyczny. Treść prezentowana jest w pięciu rozdziałach o trójpoziomowej strukturze podrozdziałów podporządkowanych sekwencji zadań badawczych. Z formalnego punktu widzenia układ pracy jest właściwy i przejrzysty. Praca składa się z pięciu rozdziałów z których rozdział pierwszy stanowi zagadnienia wstępne prezentujące uzasadnienie wyboru tematu a także cel pracy i hipotezy badawcze. Moim zdaniem brakuje w pracy jednej głównej hipotezy badawczej. Doktorant przyjął jednocześnie kilka hipotez badawczych, które następnie weryfikuje w trakcie swoich badań. Natomiast hipotezy cząstkowe powinny być rozwinięciem hipotezy głównej. W trakcie obrony prosiłbym Doktoranta o ustosunkowanie się do tej kwestii. W rozdziale pierwszym zaprezentowano także narzędzia badawcze wykorzystywane w trakcie przeprowadzonych badań. Doktorant nie scharakteryzował wad i zalet wybranych metod ani nie przedstawił ich algorytmów obliczeniowych. Idąc tokiem rozumowania Doktoranta w pracy wykorzystano jednorównaniowe modele ekonometryczne a nie modele statystyczne. Przy czym modele zaprezentowane w pracy nie do końca zostały „oprzyrządowane” parametrami stochastycznej struktury modelu, stąd ich mniejsza przydatność dla celów predykcji interesujących nas zmiennych ekonomicznych. Jeżeli Doktorant podejmie dalsze badania w tym zakresie to niewątpliwie należałoby wykorzystać modele w rozwiniętej formule.

Głównym celem jaki postawił sobie Doktorant- w recenzowanej rozprawie- jest określenie i ocena zależności między stosowanymi w gospodarstwach

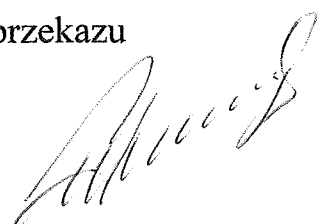
rolniczych strategiami płynności finansowej w ujęciu dochód- ryzyko, a ich efektywnością. Na plus tej pracy zaliczam uporządkowanie terminologii dotyczącej strategii płynności finansowej konserwatywnej, umiarkowanej i agresywnej.

Głównym rozdziałem w pracy jest rozdział IV, w którym zaprezentowano badania dotyczące strategii finansowania majątku obrotowego, strategii majątkowo- finansowej, a także zagadnienia dotyczące określenia strategii całkowitej. Ponadto Doktorant w szerokim zakresie zaprezentował zagadnienia związane z wewnętrzną strategią płynności finansowej, a także określił czynniki kształtujące strategię płynności finansowej w ujęciu dochód- ryzyko i dochody gospodarstw rolniczych. Wysoko oceniam przeprowadzone przez Doktoranta badania w tym zakresie, które powinny być opublikowane w czasopiśmie centralnym.

Ciekawe wyniki badań zostały zaprezentowane w rozdziale piątym, w którym przedstawiono opinie rolników jako właścicieli podmiotów rolniczych na temat stosowanej przez nich strategii płynności finansowej. Wyniki tych badań określono średnio dla całej populacji oraz według kryterium charakteru stosowanej strategii płynności finansowej jak również siły ekonomicznej gospodarstw typu rolniczego.

6. Jakość przekazu myśli przez Doktoranta w rozprawie doktorskiej (zwięzłość, prostota i przejrzystość wywodów)

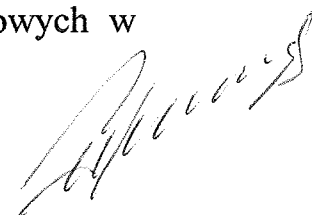
Można jednoznacznie stwierdzić, że weryfikację postawionych hipotez badawczych Doktorant przeprowadził na podstawie szerokich studiów literaturowych, danych faktograficznych pochodzących z różnych źródeł i badań empirycznych. W pracy wykorzystano w sposób prawidłowy (oprócz wspomnianych wcześniej metod) metody opisowe, weryfikacji statystycznej, porównań i analizy relacji przyczynowo- skutkowej. Doktorant posługuje się w pracy naukowo poprawnym i komunikatywnym językiem. Sposób przekazu

myśli dowodzi wysokiego poziomu erudycji i dbałości o poziom edytorski rozprawy. W wielu miejscach Doktorant wykazał się samodzielnością spostrzeżeń i sądów, nie tylko inteligentnie kompilując istniejący dorobek teoretyczny, ale również podejmując polemikę i prezentując własny osąd omawianych zagadnień. Doktorant w sposób czytelny i zrozumiały formułuje swoje myśli a prowadzone przez Niego wywody są jasne i przejrzyste. Choć w pewnych fragmentach wywody mogłyby być ujęte w bardziej syntetycznej formie, są one poprawne stylistycznie i wolne od błędów gramatycznych i literaturowych. Na wyeksponowanie zasługuje również sposób opracowania materiału empirycznego, wzbogaconego tabelami, rysunkami oraz wykresami.

KONKLUZJA

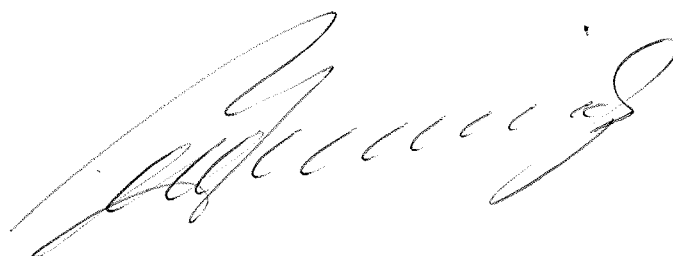
Biorąc pod uwagę wszystkie przedstawione powyżej elementy oceny rozprawy doktorskiej wyrażam opinię, że recenzowana rozprawa stanowi samodzielne rozwiązanie przez Autora zagadnienia naukowego i wykazuje Jego ogólną wiedzę teoretyczno- metodyczną w określonej dyscyplinie naukowej ekonomii. Rozprawa stanowi studium teoretyczno- empiryczne uwarunkowań zastosowania określonych strategii dotyczących płynności finansowej w gospodarstwach rolniczych w Polsce. Autor rozprawy wykazał się bardzo dobrym opanowaniem warsztatu badawczego oraz umiejętnością wyciągania wniosków z przeprowadzonych badań. Potrafił również zastosować właściwe metody badawcze wraz z zastosowaniem nowatorskich metod analizy informacji pochodzących z ankiet. Pracę doktorską Pana mgr Tomasza Felczaka oceniam wysoce pozytywnie. Erudycja Autora, Jego głęboka znajomość problematyki dotyczącej funkcjonowania gospodarstw rolniczych w warunkach konkurencji, konsekwencja w realizacji celów badawczych a także zestaw wyników końcowych wraz z autorskimi wnioskami dowodzą, że mamy do czynienia z dojrzałą i wartościową pracą naukową. Uporządkowanie kwestii związanych z zastosowaniem skutecznych strategii dotyczących płynności finansowych w

polskich gospodarstwach rolniczych może być uznane jako wzbogacenie wiedzy teoretycznej i faktograficznej w tej jakże ważnej dziedzinie dotyczącej zarządzania płynnością finansową w mikro, średnich i dużych podmiotach gospodarczych funkcjonujących w sektorze rolniczym w Polsce.

W moim przekonaniu recenzowana praca doktorska mgr Tomasza Felczaka w pełni zasługuje na jej całościowe opublikowanie w wydawnictwie centralnym.

W związku z powyższym stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska mgr Tomasza Felczaka pt. "Ocena strategii płynności finansowej w gospodarstwach rolniczych" napisana pod kierunkiem naukowym Prof. dr hab. Mirosława Wasilewskiego w pełni odpowiada obowiązującym przepisom art. 17 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuk z dnia 14 marca 2003 roku, Dziennik Ustaw Nr 65 poz. 595 i stawiam wniosek o dopuszczenie Autora do publicznej obrony.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Wasilewski', is written in a cursive style across the lower right portion of the page.